

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู้ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ในการสร้างรูปแบบในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ซึ่งผู้วิจัยสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู้ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด
2. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู้ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู้ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

1. รายได้ครัวเรือน รายจ่ายครัวเรือน จำนวนพืชเพื่อการยังชีพ จำนวนสัตว์เพื่อการยังชีพ จำนวนเห็ดเพื่อการยังชีพ และจำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อซื้อจากร้านค้า มีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู้ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด

2. หลังจากการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านคอนคู๋ ต.ป่าสัก อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว ผลของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนดีขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในระแยะที่ 1 เป็นการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 1

1. กิจกรรมในการวิจัยในระแยะที่ 1 มีดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

กิจกรรมที่ 2 การสำรวจ ศักยภาพชุมชน

กิจกรรมที่ 3 การคัดเลือกชุมชน

กิจกรรมที่ 4 การเข้าสู่ชุมชน

กิจกรรมที่ 5 การเตรียมคนและเครือข่ายความร่วมมือ

2. เครื่องมือในการวิจัย ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยในระแยะที่ 1 มีดังนี้

1) แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลรายครัวเรือน

2) แบบสอบถามสุขภาพของชุมชน

3) แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง

4) แบบบันทึกรายรับของครัวเรือน

5) แบบบันทึกรายจ่ายของครัวเรือน

6) แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ

โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา (Category) จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็นร่วมหรือประเด็นหลัก (Theme) และอธิบายเนื้อหา (Text)

3.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติบรรยาย คือ

3.2.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2.2 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์ระดับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

การวิจัยในระยะที่ 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 2 มีขั้นตอนของกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมในการวิจัยในระยะที่ 2 มีดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน

กิจกรรมที่ 2 การพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ

กิจกรรมที่ 3 กำหนดแผนงาน โครงการและการจัดการ

กิจกรรมที่ 4 การปฏิบัติตาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์กลุ่มการวิพากษ์และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความว่าอยู่ในตัวแปรใดที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 และนำมาจัดกลุ่ม (Grouping) จากนั้นทำการสังเคราะห์กลุ่มการวิพากษ์และข้อเสนอแนะที่ได้จากการถอดข้อความ เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน มีขั้นตอนดังนี้

2.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อใช้เป็นแบบจำลองในการพิจารณา (ครั้งที่ 1)

2.2 นำรูปแบบที่สร้างขึ้นมาระดมสมองเพื่อวิพากษ์รูปแบบที่สร้างขึ้นและให้คำแนะนำโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) โดยให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ที่เกี่ยวข้องวิพากษ์รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อร่วมกระบวนการระดมสมอง (Brain Storming)

2.3 ผู้วิจัยได้แบ่งเป็นกลุ่มย่อยและร่วมกันวิพากษ์รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยนำผลการเสนอแนะในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) นำมาสรุปและอภิปรายผลทั้งหมดในที่ประชุมใหญ่ (Brain Storming) จากนั้นนำผลการเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 นำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่กลุ่มตัวอย่าง 22 ครอบครัว (ครั้งที่ 2) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) โดยมีแบบประเมินให้แต่ละคนประเมิน

การวิจัยในระยะที่ 3 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 3 มีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 22 ครอบครัว

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบของการพัฒนา 7 โครงการ

2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้าน

เศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านคอนคู้ จำนวน 6 ตัวแปร คือ

2.2.1 รายได้ครัวเรือน

2.2.2 รายจ่ายครัวเรือน

2.2.3 จำนวนพืชเพื่อการยังชีพ

2.2.4 จำนวนสัตว์เพื่อการยังชีพ

2.2.5 จำนวนเห็ดเพื่อการยังชีพ

2.2.6 จำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคที่ซื้อจากร้านค้า

3. แบบแผนการทดลองในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3 นี้ใช้วิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยมีแบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design ซึ่งมีแบบแผนในการวิจัย ดังนี้

O₁.....X.....O₂

O₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

X แทน การทำการทดลอง

O₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง

โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ก่อนดำเนินโครงการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านคอนคู้ ไว้เป็น Pre-Test ใน 6 ตัวแปรตามที่กล่าวมาแล้ว

2. ขณะดำเนินโครงการ ผู้วิจัยดำเนินการตามรูปแบบเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านคอนคู้ที่สร้างขึ้นและสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

3. หลังดำเนินโครงการ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านคอนคู้ จำนวน 6 ตัวแปร

ไว้เป็น Post-Test

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเปรียบเทียบสภาพการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู้ ระหว่างก่อนและหลังการพัฒนา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรตามแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures Multivariate Analysis of Variance : Repeated Measures MANOVA)

สรุปผลของการวิจัย

ระยะที่ 1 สรุปผลข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู้ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด ได้ดังนี้

บ้านดอนคู้ หมู่ที่ 8 ต. ป่าสังข์ อ. จตุรพักตรพิมาน จ. ร้อยเอ็ด ในปัจจุบันมีจำนวน 26 ครัวเรือน มีผู้ใหญ่บ้านคนแรกชื่อ นายสี นุชาย และคนปัจจุบันคือ นายคำพา บัวทุม สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน ลักษณะที่ตั้งและอาณาเขตของบ้านดอนคู้ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอจตุรพักตรพิมาน ระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 17 กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ 105 ไร่ เป็นพื้นที่ทำกิน 85 ไร่ ที่อยู่อาศัย 20 ไร่ จำนวนประชากรทั้งหมด 126 คน แยกเป็นชาย 75 คน และหญิง 51 คน สภาพเศรษฐกิจ อาชีพหลัก คือ ทำนาและรับจ้าง อาชีพเสริม คือ ปลูกผัก รับจ้างทั่วไป จักสาน ปัญหาที่พบและไม่สามารถแก้ไขได้ คือ 1) ขาดความรู้ในการประกอบอาชีพและขาดการสนับสนุนอาชีพเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ 2) ขาดการฝึกอบรมอาชีพเสริม 3) มีภัยแล้งทุกปี ทำให้ขาดน้ำเพื่อทำการเกษตรในหน้าแล้ง 3) ขาดทุนหมุนเวียน และอื่นๆอีกมากมาย ที่เป็นปัญหาอยู่ทุกวันนี้

ส่วนความต้องการของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ชาวบ้านต้องการความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อนำไปฝึกปฏิบัติในการลดรายจ่าย เช่น การทำเกษตรหมุนเวียนพืชไร่ การหารายได้เสริม การเรียนรู้จากหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง การเรียนรู้แนวทางการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และการออม โดยมีความต้องการในกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ การทำศนศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบ การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง การเลี้ยงเป็ด

การเลี้ยงวัว การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ การเพาะเห็ดนางฟ้า การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงปลา
 ดุก และการเลี้ยงกบ

**ระยะที่ 2 สรุปผล การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้าน
 เศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนดู่ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.
 ร้อยเอ็ดพบว่า มีโครงการที่ชุมชนจะนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ดังนี้**
 1) การทำศนศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบ 2) การเลี้ยงกบ 3) การเลี้ยงปลา ดุก 4) การปลูกผัก
 ปลอดภัยจากสารพิษ 5) การเพาะเห็ด 6) การเลี้ยงเป็ด และ 7) การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง

**ระยะที่ 3 สรุปผลการทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็ง
 ของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนดู่ ต.ป่าสังข์
 อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด พบว่า ก่อนและหลังการดำเนินงานตามรูปแบบการเสริมสร้าง
 ความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนดู่ ทุกตัว
 แปรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสรุปได้ว่ารูปแบบการเสริมสร้าง
 ความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนดู่โดยรวมและ
 รายตัวแปร ดีขึ้นกว่าเดิมในด้านรายได้ครัวเรือน รายจ่ายครัวเรือน จำนวนพืชเพื่อการยังชีพ
 จำนวนสัตว์เพื่อการยังชีพ จำนวนเห็ดเพื่อการยังชีพ และจำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคที่ซื้อจาก
 ร้านค้า**

อภิปรายผล

**1. ผลจากการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ
 โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนดู่ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด**
 จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และถอดบทเรียนจากชุมชน
 ต้นแบบ ที่มีเนื้อหาสาระตรงกันในแต่ละประเด็น ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ สามารถ
 นำมาปรับใช้ได้โดยได้สร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดย
 ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนดู่ จำนวน 7 กิจกรรม คือ 1) การทำศนศึกษาดูงาน
 จากชุมชนต้นแบบ 2) การเลี้ยงกบ 3) การเลี้ยงปลา ดุก 4) การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ 5)
 การเพาะเห็ด 6) การเลี้ยงเป็ด 7) การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในรูปแบบ
 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้าน
 ดอนดู่

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู่ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด

จากการวิจัยได้มีการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู่ ต.ป่าสังข์ อ.จตุรพักตรพิมาน จ.ร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จากรูปแบบที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 กิจกรรม คือ 1) การทำสนธิสัญญาจากชุมชนต้นแบบ 2) การเลี้ยงกบ 3) การเลี้ยงปลาดุก 4) การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ 5) การเพาะเห็ด 6) การเลี้ยงเป็ด 7) การเลี้ยงไก่พื้นเมือง ส่งผลต่อรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน คือ 1) มีรายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น 2) รายจ่ายครัวเรือนลดลง 3) จำนวนพืชเพื่อการยังชีพเพิ่มขึ้น 4) จำนวนสัตว์เพื่อการยังชีพเพิ่มขึ้น 5) จำนวนเห็ดเพื่อการยังชีพเพิ่มขึ้น 6) จำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคที่ซื้อจากร้านค้าลดลง จากตัวแปรทั้ง 6 ด้าน ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

2.1 ด้านรายได้ครัวเรือน เป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน โดยจะทำเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพรองก็ได้เพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในครัวเรือนจากการขายพืชและสัตว์ที่ผลิตเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน แต่เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้ว ครัวเรือนก็ได้นำไปขายโดยมีประชาชนจากหมู่บ้านอื่นเข้ามาซื้อไปจำหน่ายต่ออีกทอดหนึ่ง ก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือน เช่น ขายมะละกอ พริก กล้วย ย่านาง กบ ไก่พื้นเมือง ปลา สอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุวัฒน์ เริงชัยภูมิ (2549 : 87) ที่พบว่า ชาวบ้านนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ไปปรับปรุงวิธีการดำเนินการพัฒนาอาชีพของตนเอง จนทำให้ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว สอดคล้องกับ คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ. (2546:7-10)แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP) เป็นแนวคิดที่เน้นขบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ในแต่ละหมู่บ้านหรือตำบล แนวคิดนี้สนับสนุนและส่งเสริมให้ขบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ในแต่ละหมู่บ้านหรือตำบล แนวคิดนี้สนับสนุนและส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ (Product) โดยมีกิจกรรมการคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการตลาด การผลิต การบริหารจัดการ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางการผลิตให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและต้องการของตลาดสากล โดยที่ท้องถิ่นจำเป็นต้องพึ่งตนเอง (Self-reliance) เป็นหลักแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์ 1 ประเภท เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบ ทรัพยากรท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นไปสู่เมืองใหญ่ซึ่งถือว่าการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้นเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับ

การพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
(คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ. 2546:7-10)

หลังจากการทดลองรูปแบบผู้เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของ
ชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านคอนคู มีรายได้จากการจำหน่าย
ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และรายได้ที่จากการเลี้ยงสัตว์

2.2 ด้านรายจ่ายครัวเรือน เป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีทั้งรายจ่ายที่
จำเป็นและไม่จำเป็น ซึ่งรายจ่ายที่เกิดขึ้นดังกล่าวนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาวิธีการทำให้
รายจ่ายลดลง ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน
สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ เรืองชัยภูมิ (2549 : 87) ชาวบ้านนำความรู้และ
ประสบการณ์ที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ไปปรับปรุงวิธีการดำเนินการพัฒนาอาชีพของตนเอง
จนทำให้ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ส่วนรายจ่ายที่เกิดขึ้นในดำเนิน
โครงการสอดคล้องกับ พิมพกานต์ เลอเบล (2549 :22) ได้วิจัยเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาในแม่น้ำปิง
ตอนบน พบว่า เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนสำหรับเลี้ยงปลา ต่อกระชังทั้งต้นทุนคงที่
และต้นทุนผันแปร โดย เฉลี่ยเท่ากับ 1,950 (± 580 SD) บาทต่อตารางเมตร ต้นทุนค่าเสีย
โอกาสด้านแรงงานโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2,080 (± 600 SD) บาทต่อตารางเมตร ต้นทุนหลักคือ
ค่าอาหาร รองลงมาคือ ค่าลูกปลา แรงงานในครัวเรือนที่ไม่ได้รับค่าจ้าง จากการวิเคราะห์ข้อมูล
พบว่าไม่ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในด้านขนาดของฟาร์มเลี้ยงปลา สถานที่เลี้ยง (ตำบล)
ภาระหนี้สินและการทำสัญญาผูกขาด สำหรับการคำนวณค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นทุนคงที่พบว่า
อุปกรณ์แต่ละชนิดสามารถนำไปใช้เลี้ยงปลาได้ ถึง 5 รอบการผลิต ต้นทุนค่าเสียโอกาส
สำหรับกระชังที่เจ้าของดำเนินการเองจะสูงกว่าการจ้างแรงงานระยะสั้นสำหรับแรงงานที่ไม่
ค่อยมีทักษะในด้านนี้โดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 160 บาท/วันสำหรับผู้หญิง และ 180 บาท/วัน
สำหรับผู้ชาย

หลังจากการทดลองรูปแบบ ผู้เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
ด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านคอนคู ลดรายจ่ายในการซื้อพืชผัก
สวนครัว พืชผลทางการเกษตร และอาหารที่เกิดจากการเลี้ยงสัตว์ลงได้

2.3 ด้านจำนวนพืชเพื่อการยังชีพ เป็นการปลูกพืชเพื่อบริโภคเองในครัวเรือนและ
เพื่อจำหน่ายที่สามารถทำให้เกิดรายได้ในการยังชีพ เช่น ปลูกพืชประเภทผักทุกชนิด ปลูก
พืชผลและปลูกพืชเพื่อจำหน่าย ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกข้าวโพด ปลูกถั่วเพื่อทำอาหารสัตว์
ปลูกอ้อยไว้ทำน้ำอ้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของจริยา สุพรรณ (2548 : 77) การแลกเปลี่ยน

ข่าวสารข้อมูล การประชุมสัมมนา การทำแปลงสาธิตและการเผยแพร่ความรู้ สอดคล้องกับ
 สานิตย์ บัวสถิต (2544 : ง) ได้วิจัยเรื่อง การปลูกและการใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้านของเกษตรกร
 อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า พืชสมุนไพรที่เกษตรกรนิยมใช้ส่วนมาก
 ได้แก่ กระเทียม กระชาย ข่า จิง ส่วนการปลูกเกษตรกรปลูกตะไคร้มากที่สุด รองลงมา
 ได้แก่ ข่า และขมิ้นชัน ด้านการใช้เกษตรกรจะใช้ประโยชน์จากตะไคร้มากที่สุด รองลงมา
 ได้แก่ ข่า มะนาว และพริก เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายสมุนไพร มีรายได้เฉลี่ย 3,471
 บาทต่อปี แหล่งความรู้เรื่องสมุนไพรส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดจากญาติพี่น้อง ความรู้ด้าน
 ข่าวสารเกี่ยวกับสมุนไพรได้รับรู้จากสื่อต่างๆ ได้แก่ หอกระจายข่าว หนังสือพิมพ์ และ
 เจ้าหน้าที่ของรัฐ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกสมุนไพรจากการวิจัยอยู่ในระดับดีมาก
 ส่วนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ นั้นไม่มี

หลังจากการทดลองรูปแบบผู้เข้าร่วม โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
 ด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู มีพืชผักสวนครัวและพืชผล
 ทางเกษตรนำมาบริโภคเองเพื่อการยังชีพ

2.4 ด้านจำนวนสัตว์เพื่อการยังชีพ เป็นการเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคในการยังชีพ
 นอกจากเหลือกินเหลือใช้เอง ก็นำไปขายเพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นและลดรายจ่าย สอดคล้อง
 กับ ทองยูน คลองไทร (2552 : 1) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาวิธีการเลี้ยงกบตามแนวปรัชญา
 เศรษฐกิจพอเพียง พบว่า กบลูกผสม 3 สายเลือด (กบนา x กบจาน x กบบูลฟร็อก) ที่เกิดจาก
 พ่อกบจานเลี้ยงในบ่อซีเมนต์ บ่อกระชัง บ่อดิน บ่อหลุม และบ่อคอนโด มีการเจริญเติบโตเร็ว
 ดีกว่า มีน้ำหนักเฉลี่ยมากกว่า มีขนาดใหญ่กว่า มีอัตราการแลกเนื้อต่ำกว่า มีอัตราการรอดตาย
 ต่ำกว่าแต่ไม่แตกต่างกันทางสถิติ มีต้นทุนการผลิตและจุดคุ้มทุนต่ำกว่า และให้ผลตอบแทนสูง
 กว่ากบลูกผสม 3 สายเลือดที่เกิดจากพ่อกบนา บ่อเลี้ยงที่ดีที่สุดสำหรับกบทั้งสองสายพันธุ์ คือ
 บ่อซีเมนต์รองลงมาคือบ่อกระชังและบ่อดินตามลำดับ ส่วนบ่อหลุมและบ่อคอนโดพบว่า
 เหมาะสำหรับเลี้ยงเพื่อการบริโภคแต่ไม่เหมาะสำหรับการเลี้ยง เพื่อการค้าเนื่องจากกบทั้งสอง
 สายพันธุ์มีอัตราการเจริญเติบโตใกล้เคียงกัน พิมพ์กานต์ เลอเบล (2549 :2) ได้วิจัยเกี่ยวกับการ
 เลี้ยงปลาในแม่น้ำปิงตอนบน พบว่า ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา การพัฒนาอุตสาหกรรมการเลี้ยง
 ปลาทับทิมและปลานิลในกระชังในแม่น้ำปิงตอนบนภาคเหนือของประเทศไทยสามารถทำ
 กำไรได้ดีมาก แต่ในอนาคตควรมีการจัดการ การให้อาหารปลาที่เหมาะสม และการจัดการ
 ความเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อมอย่างเช่น ปัญหาน้ำท่วมและความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ส่งผลต่อราคา
 ตลาด ฟาร์มเลี้ยงปลามีความสำคัญ ถือเป็นส่วนหนึ่งของอาชีพของครัวเรือนชนบท

หลังจากการทดลองรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจ โดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู ผู้เข้าร่วมโครงการมีสัปดาห์การทำอาหารได้ทันทีเพื่อการยังชีพ โดยไม่ต้องซื้อจากร้านค้า และสามารถนำไปจำหน่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

2.5 จำนวนเห็ดเพื่อการยังชีพ เป็นการเพาะเห็ดเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเพื่อการยังชีพ ส่วนที่เหลือ ก็นำไปขายเพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นและลดรายจ่าย สอดคล้องกับ ไขกลม จิตรม้น (2554 : 1) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพในการเพาะเห็ด ผลการทดลอง พบว่าประสิทธิภาพของน้ำหมักชีวภาพแต่ละชนิดมีผลต่อการเพาะเห็ด โดยเปรียบเทียบจากน้ำหนักสดของเห็ดนางฟ้าที่เพาะกับน้ำหมักต่างชนิดกัน โดยน้ำหมักชีวภาพจากมูลค้างคาวให้ผลผลิตสูงสุดและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

หลังจากการทดลองรูปแบบโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู ผู้เข้าร่วมโครงการมีเห็ดในการทำอาหารได้เพื่อการยังชีพ โดยไม่ต้องซื้อจากร้านค้า และสามารถนำไปจำหน่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

2.6 จำนวนสินค้าอุปโภคและบริโภคที่ซื้อจากร้านค้า เป็นการลดการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคที่ซื้อจากร้านค้าลง เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวฤทธิ์ พงศ์กรรังศิลป์ (2547 : ก) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่าปัญหาของการพัฒนาธุรกิจชุมชน ก็คือ การขาดความรู้ทางด้านการบริหารจัดการ การตลาด การผลิต การเงินและบัญชี เนื่องจากความเป็นชุมชนท้องถิ่นมีวิถีชีวิตแบบชุมชนท้องถิ่น จึงไม่มีทางด้านบริหารจัดการทางธุรกิจ ดังนั้น แนวทางที่จะพัฒนาธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืนก็คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการให้ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการการเงิน และบัญชีให้กับธุรกิจชุมชน โดยในทางการบริหารจัดการก็ให้ความรู้ทางด้านการวางแผนซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมายไว้เป็นการล่วงหน้า การจัดการองค์การเป็นการพัฒนาระบบแผนกำลังคนการอบรมและพัฒนาบุคคล และการสั่งการ โดยผู้นำธุรกิจชุมชนควรจะมีการติดตามผลเพื่อให้งานดำเนินการไปตามแผนที่วางไว้

หลังจากการทดลองรูปแบบโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจโดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนคู ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถพึ่งพาตนเองได้มีพืชผัก ผลไม้ เห็ด กบ ปลา ไก่ เป็ด ทดแทนการซื้อจากร้านค้า และสามารถนำไปจำหน่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน